Woodrow Wilsons väg till makten

Woodrow Wilson 1912.

EN UNG AMERIKANSK historiker, *Arthur S. Link*, har för några veckor sedan utgivit första delen av ett arbete som kan väntas bli den ojämförligt bästa politiska biografin över Woodrow Wilson (*Wilson, the Road to the White House*, Princeton University Press). Författaren har haft tillgång till en mängd nytt material, framför allt Wilsons efterlämnade papper, och han har utnyttjat andra källor, särskilt pressen, vida grundligare än sina föregångare. Hans framställning, som i detta band sträcker sig fram till 1912 års presidentval, präglas av grundlig och kylig analys; den energi med vilken undersökningen drives gör boken fängslande trots rikedomen på detaljer. Ingen har givit en mera konkret och trovärdig bild av amerikansk politik under de upprörda åren före det första världskriget.

Link betecknar sin bok som en "success story", en berättelse om stor och oväntad framgång. Wilsons lysande politiska bana omfattade knappast mer än ett årtionde. Vid 45 års ålder var Wilson en nära nog okänd universitetsprofessor, författare till ett par av engelsk parlamentarism influerade skrifter om amerikansk politik och en rad handböcker utan större intresse. Som rektor vid Princetonuniversitetet blev han känd, huvudsakligen dock i akademiska kretsar, för sina organisatoriska reformer, fortfarande med engelska traditioner som mönster. Under denna tid tog han ingen del i politiken och var, efter allt att döma, föga intresserad av och än mindre kunnig i politiska dagsfrågor. Först år 1910 övergick han, 54 år gammal, till politisk verksamhet, valdes som demokraternas kandidat till guvernör i hemstaden New Jersey och blev snabbt ryktbar som radikal bekämpare av bossväldet och förbindelserna mellan affärsmännen och politikerna. Två år senare blev han president, och efter ytterligare några få år framstod han som världens mäktigaste man. Något exempel på en snabbare politisk karriär är det svårt att finna.

Hur gick det till? Svaret på denna fråga är, särskilt sådant det med nästan paradoxal skärpa utformas av Link, överraskande och fascinerande. Före sitt inträde i politiken ansågs Wilson vara, och var med all sannolikhet också, närmast konservativ. Hans tal och artiklar innehåller allmänna uttalanden som är typiska för amerikansk konservatism: hyllningar till "fädernas" visdom, varningar för radikala och socialistiska nydaningar; han kritiserade den franska revolutionens idéer och åberopade Burke mot Jefferson. Då han någon gång tog ställning i en sakfråga var det på den konservativa sidan; i "The state" utdömde han folkomröstningsinstitutet, som han sedan som politiker varmt försvarade, och i sin amerikanska historia talade han om immigranter från Östeuropa — traditionellt en tillgång för det demokratiska partiet — med aristokratiskt förakt. De politiker som representerade radikalismen under 1900-talets första år — republikanen Theodore Roosevelt och demokraten William Bryan — betraktades av rektorn vid Princeton med ovilja och misstro. Ingen kunde ana att det var denne något högdragne akademiker som skulle föra reformens fackla vidare och av historien ställas samman med Bryan, Roosevelt och La Follette.

Tvärtom. En konservativ kapitalist och tidskriftsutgivare, George Harvey — senare Hardings ambassadör i London —, trodde sig i Wilson ha funnit den man som kunde krossa "bryanismen" och föra den konservativa fraktionen inom det demokratiska partiet till seger. Harvey, som förälskat sig i några tal och skrifter av Wilson, satte sig i förbindelse med de demokratiska partiledarna i New Jersey och förmådde dem att erbjuda Wilson guvernörskandidaturen; tanken var från början att Wilson genom att vinna prestige som guvernör skulle bli acceptabel som presidentkandidat 1912. New Jersey-bossarna, främst James Smith, gick med på Harveys förslag; republikanerna hade sedan årtionden behärskat New Jersey, och endast en "sensationell" kandidat kunde bryta deras makt. Wilson sade ja, tog avsked från rektoratet och började valkampanjen. Till en början verkade han något tafatt, och hans okunnighet i de aktuella frågorna ansågs häpnadsväckande, men snart märkte arrangörerna att de funnit sin överman — Wilson befanns vara icke blott en stor vältalare, utan också en stor politisk taktiker.

Under kampanjen krävde Wilson en rad radikala reformer — en ny vallagstiftning, ägnad att bryta bossväldet, reglering av de stora bolagens verksamhet, förbättrad olycksfallsförsäkring — och beledsagade kraven med de allmänna utfall mot truster och bossvälde som ingick i

William Bryan.

de progessistiska riktningarnas propaganda. Hans uppträdande väckte dock ingen större oro bland bossarna. Man var van vid att konservativ handling camouflerades med radikala fraser. Men småningom blev det tydligt att Wilson menade allvar. Det stora provet kom sedan han med väldigt flertal valts till guvernör, med en majoritet av demokrater i andra kammaren vid sin sida. Då hans gynnare James Smith i detta läge begärde att bli vald till förbundssenator — detta val förrättades vid denna tid av representationen — vägrade nämligen Wilson att medverka och lyckades genomdriva att en av partiets väljare rekommenderad person fick den åtrådda platsen. Smith och hans vänner talade, förståeligt nog, om otacksamhet och förräderi, Wilson betonade att han var ansvarig blott inför folket, icke gentemot den demokratiska partimaskinens ledare. Därefter tog Wilson — ungefär som en engelsk premiärminister — ledningen av representationens arbete och genomdrev på våren 1911 de utlovade reformerna. Denna insats gjorde honom i ett slag till en förgrundsman i amerikansk opinion; han blev en av de stora reformguvernörerna vid sidan av La Follette i Wisconsin, Folk i Missouri och Hiram Johnson i Kalifornien.

I New Jersey blev Wilsons framgångar kortvariga; republikanerna vann ånyo majoritet redan vid 1911 års val, och Wilsons andra legislatur år 1912 blev ett misslyckande. Men då hade Wilson övergått till det unionella planet, han var kandidat till den demokratiska presidentnomineringen i första rummet, guvernör i New Jersey i det andra. Under långa resor i olika delar av landet sökte han vinna folkligt stöd för sin kandidatur. Hans åsikter blev allt radikalare: politiskt krävde han fulländning av demokratin genom folkomröstning och valreformer, ekonomiskt talade han — inspirerad av advokaten Louis Brandeis, sedan medlem av högsta domstolen — för en reglering som skulle bryta monopolen och återställa den fria konkurrensen; dessa idéer sammanfattades, liksom hans främsta tal under kampanjen, under beteckningen "den nya friheten". Han lierade sig med Bryan, som han tidigare förhånat; han fann understödet från Harvey, som förblivit sin skyddsling trogen, obekvämt, och en total brytning dem emellan bekräftade Wilsons förändrade position.

Då det demokratiska nationalkonventet sammanträdde i Baltimore i juni 1912 var läget emellertid långtifrån klart. Två radikala kandidater uppträdde, Clark och Wilson, och Clark hade från början ett större antal röster. Men Wilsons anhängare stod fast, de lyckades dra till sig tveksamma delegater, och vid den fyrtisjätte omröstningen korades "profeten och filosofen från Princeton" till demokraternas ledare. Utgången av själva valet var på grund av det republikanska partiets splittring given, och i mars 1913, ett och ett halvt år före världskrigets utbrott, blev Wilson president.

Var Wilson, som Harvey och många andra kom att anse, en opportunist, beredd att förråda vänner och åsikter för att nå politisk makt? Med en viss tvekan svarar Link nej. Vid en analys av Wilsons motiv under de avgörande åren är det först och främst uppenbart att Wilsons äregirighet eggades då Harvey lockade honom över till politiken; på hans iver att bli president kan man inte tvivla. Att han i viss mån anpassade sin förkunnelse efter omständigheterna är lika uppenbart — och lika självfallet. Det kan också med fog påstås att han, särskilt under kampanjen för guvernörsposten, drevs i radikal riktning av insikten att han endast på den linjen hade en chans att segra. Men det väsentliga synes vara att Wilson ändrade åsikter i och med inträngandet i de frågor det gällde. Han var vid nära 55 års ålder en politisk amatör, men en sällsynt intelligent, energisk och idealistisk amatör; på några år blev han en statsman, med åsikter i stället för allmänna fraser. En sådan syn på Wilsons utveckling innebär likväl inte någon sympatiförklaring. Redan under de första politiska åren förmärktes hos Wilson en självgodhet, ett excessivt mått av gott samvete, en brist på värme och tolerans som kom att prägla hans bana som statsledare.

Herbert Tingsten

A propos
en aktuell debatt
★
Gert Borgenstierna
DÖDEN
Förf. är teol. d:r och har gjort flera inlägg i den pågående debatten om själens odödlighet och därmed sammanhängande frågor.
Hans nu publicerade studie ger i lättillgänglig form en inblick i modernt kristet tänkande kring dödens problem.
Den balans och måttfullhet med vilken boken är skriven gör den i hög grad ägnad att skänka klarhet och vägledning i de svåra frågor det här gäller.
Kr. 3:25
Svenska Kyrkans Diakonistyrelses Bokförlag

D. H. COLIN
LYCKAN I ÄKTENSKAPET
En bok om samlivets problem och harmoni
★ Den första samlade boken på svenska om äktenskapets intimaste problem.
★ Ett hårt ord — en oöverlagd handling
fördärvar varje dag många människors tillvaro. — Att skämmas över att visa sina känslor gör många människor onaturliga. Återhållsamhet kan vara värdefullt, men inte då det gäller den person man älskar. Det är med hämningar som med bromsar — om man bromsar för hårt avstannar hela maskineriet och ingen makt på jorden kan uträtta något förrän bromsningen upphört — kort sagt, hämningarna måste regleras — endast därvid kan den äktenskapliga fejden avblåsas.
★ Erotik är en naturkraft
och av denna kraft skapar de två älskande det underbaraste av allt — själva kärleken. Den är livets höga visa och hyser inom sig glädjen över att skapa och lusten till att få allting till att blomstra och trivas.
Sålunda finns det klara bevis på att lyckan inte är av egoistisk utan rent altruistisk karaktär. — Lär att känna dig själv — lev ett harmoniskt liv, erkänn dina fel och sök att rätta dem, om du kan. Denna bok är en hjälp till att nå detta höga mål.
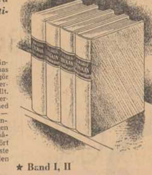
★ Band I, II
Kvinnans kärleksproblem. Frigiditet och erotisk kyla.
Band III
Mannens kärleksproblem. Könssvaghet. Impotens.
Band IV
Kärlekens moral och livsproblem.
12 månadshäften à kr. 2:65
Utgives i Sverige, Norge, Holland, Schweiz, England och U. S. A.
INTER NORDISKT FÖRLAG MALMÖ
Härmed beställer jag: Verket om LYCKAN I ÄKTENSKAPET.
1) 12 månadshäften à Kr. 2:65 exkl. porto.
2) 12 månadshäften à Kr. 4:65, som inbindes i 4 vackra bd. mot insändande av subskription.
Namn: ....
Adress: ....
....
Insändes i öppet kuvert frankerat med 5 öre till:
INTER NORDISKT FÖRLAG. Malmö

Fallet Øverland

Av EYVIND JOHNSON

ARNULF ØVERLAND har ständigt varit ett märkligt fall. Han är inte endast en sällsynt fin och mäktig lyriker, en av de få stora diktarna i Norden. Han är också politiker, fast han inte sitter i stortinget; en radikal och klarsynt politiker. Hans insatser i kulturdebatten i Norge glömmer ingen som följt med i den de senaste decennierna. Han har skrivit kärlekslyrik och politisk lyrik som kan betraktas som klassisk. Han är en utsökt konstnär, en vass och slagfärdig debattör som vet vad han talar om, en rakryggad personlighet. Och han har skrivit en dikt som heter "Du må ikke sove" och som är ett handlingsprogram.

Han har alltid tagit ställning till vad som skett runt om oss i Norden eller ute i den övriga världen. För de Musse- och Francosinnade var han redan tidigt ett dystert fall. Det dystra fallet Øverland skrev dikten om Guernica, och med större kraft och intensitet har rätta ordet i rätta stunden inte sagts. På hösten 1939, när Ryssland överföll Finland, yttrade Øverland sig. Han ansåg som tidigare att en nation, även om den är aldrig så stor, inte har rätt att överfalla en annan nation, även om denna är aldrig så liten, och att en nation, hur liten den än är, har rätt att försvara sig om den blir överfallen. När tyskarna kom till Norge 1940 blev han naturligtvis ett synnerligen allvarligt fall. Fallet Øverland skrev dikter om frihet och strid för frihet, dikter som vi inte har någon anledning att glömma, fast andra världskriget är slut. Fallet Øverland klarades den gången på det sättet att Arnulf Øverland och hans hustru sändes ut på resa enligt diktaturländers sed och metoder: först till Grini och sedan till koncentrationsläger i Tyskland. Där satt de i några, inte särdeles lätta år.

De kom tillbaka obrutna, men hade hunnit erfara det mesta av hur en diktaturstat behandlar politiska motståndare.

Øverland kom tillbaka så obruten att han fortsatte att säga sin mening. När han återvände, ombrusad av jubel (för det *v a r* en stor vinst för Norge och Norden och nordisk diktning att Øverland kom tillbaka till oss!) var han fortfarande ett fall av det unika slag som anser att man alltid bör ha rätt att säga vad man menar.

I Stockholm sade han i höstas att Finland hade besegrats av Ryssland och att Ryssland inte, tvärtemot vad många ivrigt försäkrat, var en fulländad demokrati. Liksom flera betraktare av rysk politik hade han gripits av misstanken att Ryssland, vars väldiga revolution han i likhet med de flesta 20-talets radikaler hälsat med entusiasm, möjligen kunde vara en diktatur.

Många ansåg att sådant inte bör sägas i ett snyggt och politiskt välputsat Sverige.

Och de som inte hade upptäckt att Ryssland var en diktaturstat skapade på nytt fallet Øverland. Man protesterade mot honom. Att norska och finländska medborgare gjorde det bör väl betecknas som praktisk — låt oss säga: alltför praktisk — politik. Men denna praktiska politik föranledde dessutom ett antal svenska författare, som för en stund tycktes ha glömt vissa ord i en annars så nödvändig vokabulär, att också protestera mot den norske hedersgästens yttrande (för han var väl hedersgäst?). Dessa svenska förkämpar för det fria ordet har inte ännu avslöjat sina innersta motiv. I dunkla ordalag har det mumlats att Øverlands yttrande inte var bra eller nyttigt. Åtminstone en av de svenska protestanterna talade om för en vän att någon ringt upp och talat om att Øverland sagt något förfärligt, som man i det eller det intressets namn borde protestera mot. Den uppringda lämnade ut sitt namn, men lär ha ångrat sig sedan. Ångern borde enligt min åsikt ha kommit till ett klarare uttryck: till exempel i tidningspressen.

En del av de svenska protestundertecknarna har just deltagit i ett författarmöte i Finland, vars uppmuntransvärda avsikt tydligen har varit att föra det ryska kulturlivet i närmare kontakt med det nordiska. Huruvida Øverland varit inbjuden till detta eller ett annat möte framgår inte av tidningsnotiserna om saken. Vad som tydligt framgår är emellertid att de finska arrangörerna är synnerligen missnöjda med att Øverlands namn nämnts i det delikata sammanhanget. Erkki Vala, den fina skaldinnans bror, som vistades i Sverige under några krigsår och inte fick det bästa intryck av oss, skriver: "Sådana bråkmakare som Arnulf Øverland, som inte ser sig bundna av någon som helst saklighet, kan inte komma i fråga som deltagare i detta möte. De Finlandssvenska kretsar som inbjudit honom till landet må själva svara för sin gäst. De framstegsvänliga finska författarna hälsar honom inte välkommen."

Så ser det alltså ut. Av Valas ton får man känslan att han nu tycker sig ha möjlighet att ge igen åt något håll: det blir främst åt hållet Øverland, som inte bara är ett norskt, men också ett utpräglat nordiskt håll.

Vad har den ur Valasynpunkt icke-framstegsvänlige Arnulf Øverland sagt?

Ungefär så här:

Friheten måste alltid försvaras. Tryck- och yttrandefriheten är så väsentlig för demokratiernas existens att de helt enkelt dör om de skadas på den punkten. Vi måste alltid visa var hotet mot yttrandefriheten kommer ifrån. Vi får inte trösta oss med att den fullständiga tanke-, yttrande-, tryck- och trosfriheten varit på väg att förverkligas sedan minst trettio år tillbaka och kommer fram till oss om cirka trettio år — ifall vi inte stör förloppet med olämpliga yttranden. Vi måste hålla fast vid detta: Frihet även i vår tid. Vi måste alltid ha mod att ropa: Ned med diktaturen även om den försöker förkläda sig till demokrati.

Ja — så ligger fallet Øverland till för närvarande.

Landets vedförråd inventeras 1 juli

Allmän inventering av landets förråd av ved, timmer samt vissa andra trävaror äger rum den 1 juli.

Deklarationsplikt åligger den som innehar deklarationspliktiga sortiment kl. 24 natten mellan den 30 juni och 1 juli. Beträffande ved föreligger skyldighet att deklarera endast om innehavet uppgår till minst 10 kbm travat (löst) mått. I fråga om timmer och vissa andra trävaror av tall och gran skall innehavet uppgå till minst 25 kbm fast mått samt i fråga om timmer och andra trävaror av björk, ek, bok, asp och al till minst 5 kbm fast mått för att vara deklarationspliktigt.

Deklarationsskyldig skall senast den 5 juli lämna uppgift på särskild blankett till kristidsnämnden i den ort där förrådet är upplagt eller till vilken varan är under transport. Beträffande vara som vid deklarationstillfället är under transport inom riket anses mottagaren som innehavare. Uppgiftsskyldig som icke får erforderligt antal blanketter från bränslekontor kan hämta sådana hos kristidsnämnden.

Uppgiftsskyldighet föreligger icke beträffande förråd av ved som avverkats på viss fastighet och som enbart skall användas för denna fastighets husbehovsförbrukning. Sådan skyldighet gäller ej heller för förråd av timmer och andra trävaror som tillhör försvarsväsendet, statliga eller enskilda järnvägar.

Närmare föreskrifter finns i bränslekommissionens cirkulär 546.

Rationaliseringen i jordbruket utreds

Jordbruksministern har som central kommitté för utredning rörande organisationen och administrationen av rationaliseringsverksamheten i jordbruket tillkallat landshövding Hammarskjöld, ordförande, riksdagsmännen disponent Jönsson i Rossbol och hemmansägare Andersson i Löbbo, biträdande överlantmätaren Wetterhall, överdirektör Ytterborn, statskommissarie Norberg och egnahemsdirektören S. G. Berg.

Länsorganens ställning och de arbetsuppgifter som i samband med rationaliseringen skall åvila dessa organ bör närmare klargöras, uttalar jordbruksministern i statsrådsprotokollet som riktlinje för utredningens arbete. Såväl administrativa uppgifter som planläggningen av rationaliseringsarbetet bör härvid uppmärksammas, och man bör ange principer för tillsättandet av de kommittéer som skall knytas till planeringsarbetet inom olika planeringsområden. Vidare har man att ta ställning till handläggandet av byggnadsfrågor och bör då söka samordna rationaliseringsorganens och de av socialministern föreslagna bostadspolitiska länsorganens byggnadsverksamhet samt särskilt utreda frågan om byggnadskontrollen.

Utredningsarbetet skall bedrivas i sådan takt att definitiva organisationsförslag kan underställas 1948 års riksdag och rationaliseringsarbetet sättas i gång efter den 1 juli 1948.

Breviks herrgård på Lidingö blir studiehem fö liberaler

Breviks herrgård.

Behovet av ett eget hem för den växande studie- och kursverksamheten inom folkpartiet har länge varit påtagligt. Breviks herrgård på Lidingön har nu inköpts för ändamålet. Goda kommunikatinoer, lagom stora utrymmen och rimliga omkostnader har varit avgörande för beslutet.

Vi har alltid funnit det naturligt, säger riksombudsman Birger Lundström, att söka förlägga längre kurser till folkhögskolor landet runt. Med det växande intresset för folkpartiets idéer och verksamhet har det emellertid blivit allt svårare att få hyra lämpliga lokaler på lämpliga tider. När vi nu tagit steget att köpa ett eget studiehem betyder det givetvis inte att vi tänker upphöra med lokala kurser och samla all utbildning till Stockholmstrakten. Men när det gäller att nå medlemmar och sympatisörer över hela landet förefaller Brevik att erbjuda en god lösning. Sådana program kommer emellertid inte att täcka mer än en del av året. Andra tider räknar vi med att kunna upplåta Brevik åt andra organisationer som har liknande behov av en central mötesplats.

Krav på vägar och järnvägar applåderades vid Härnömässan

FRÅN DAGENS NYHETERS UTSÄNDE MEDARBETARE

LULEÅ, lördag.

Norrlands kommunikationer stod i centrum under Härnömässans andra och sista dag, en dag då programmet till skillnad från den första inte upptog mer än att man slapp jäkta undan. En deltagare söder ifrån kunde nu på andra dagen inte annat än tycka att åtminstone en del hugnesamma meddelanden fanns i de rapporter från skilda kommunikationsverk som lämnades. Men norrlänningarna själva hade inte riktigt samma uppfattning: starka applåder hälsade ett kraftfullt anförande av landshövding Stattin från Härnösand, som förklarade det icke räcka med att förbättra tidtabeller och järnvägsvagnar. Här behövs nya vägar och nya järnvägar. Det var framför allt Ostkustbanans förlängning, i första hand upp till Örnsköldsvik, hr Stattin tänkte på.

Överdirektör Harald Billström i telegrafverket förklarade hur trångt hans verk satt mellan materialbrist och våldsam ökning av trafiken. Han berättade, vilket torde vara en nyhet också utanför Norrland, att telegrafstyrelsen sannolikt den 1 januari nästa år ämnar slopa inträdes- och abonnemangsavgifter för ny ledning till huvudabonnent. Detta innebär att man i regel får fri ledning till närmaste telefonstation för ny telefon, oavsett var man bor.

Postverkets representant, postdirektör J. Risling, kunde förtälja om en ny diligenslinje till Norge, nämligen från Umfors i Västerbotten till Umbukta, öppnad i dagarna, och om att Muodoslompolo skall få diligenstrafik till Karesuando. Generaldirektör Richert i kommerskollegium omtalade bland annat att Sveabolagets nya sex 12-knops 2.000-tonnare, avsedda för Norrland, skall börja levereras i november—december i år och att man nästa sensommar torde kunna räkna med reguljära turer på samma sätt som före kriget.

Snabbt turisttåg nästa sommar.

SJ:s man, byråchefen Berger, påminde om att befolkningstätheten i Norrland på det hela taget är alldeles för liten för att utgöra ekonomisk grund för den tidtabell som redan nu finns och som ytterligare bör kunna förbättras. Man får söka hjälp hos turismen, men i det fallet får de lokala turistsammanslutningarna alldeles för litet stöd av städer, kommuner och landsting.

Och så var det förbättringarna. Möjligen kommer i vinter att upp till Vännäs bibehållas det sommarsnälltåg som nu går ända till Narvik. Möjligen skulle också i nästa sommartabell kunna läggas in ett verkligt snabbt turisttåg. Det skulle gå mellan kl. 13 och 14 varje lördag från Stockholm över Gävle, Bollnäs och Bräcke. Jämtlandsdelen av tåget skulle komma fram till Storlien redan kl. 23 samma dag. Lapplandsdelen skulle göra uppehåll endast vid Boden, Gällivare och Kiruna samt vid turistorterna och komma fram nästa morgon vid tiotiden.

Elektrifieringen av Ostkustbanan och bandelen Härnösand—Långsele gör det inte omöjligt att med snabba motorvagnståg kunna köra sträckan Stockholm—Luleå på 14 timmar, alltså nära tre timmar snabbare än hittills.

Överdirektör Ljungberg i luftfartsstyrelsen gav ganska klart besked om att det inte heller i vinter blir något Luleåflyg. Nästa sommar hoppas han emellertid kunna börja installera belysning på Kallaxfältet, och man har just nu börjat expropriera mark för ett flygfält vid Umeå. Det senare skall fullt färdigt kosta 5—6 miljoner kronor, men man kan till en början reda sig med en enda rullbana. Med de nya svenskbyggda Scandiamaskiner som Aba tänker köpa kommer man, trots mellanlandning i Umeå, att vinna en hel timme mot nuvarande tidtabell.

Godstaxorna revideras.

Och så var det dags för landshövding Stattin att köra fram med grova artilleriet för banbygge Ångermanälven—Örnsköldsvik. Han hade en arsenal av siffror som alla bevisade att kustbanan också bör bli en fullständig utbyggd huvudled, att den utgör det naturligaste utloppet för all trafik från bebyggelsen norr om Mellansel. Landshövdingen hade tydligen på känn att ett banbygge Umeå—Örnsköldsvik ligger bättre till än en bana de nio milen mellan Härnösandstrakten och Övik.

Hr Berger nämnde att kommunikationsministern troligen snart utser en kommitté för en revision av statsbanornas taxor. SJ:s överskott under kriget på 100 milj. kr. väntas sjunka till 30 milj. kr. och räntabiliteten hotas. Statsbanorna befinner sig i ett mycket prekärt läge, sade byråchefen.

Tidigare på dagen hade Härnömässans deltagare besökt Norrbottens järnverk och hört dess chef, direktör Bertil Åström, berätta om dess utbyggnadsplaner. Dessa beräknas vara genomförda till 1949—1950, och tack vare långt driven rationalisering kommer arbetarantalet att hållas vid 1.800 man mot beräknade 2.000—2.500. Kostnaderna för hela anläggningen är 175 milj. kronor.

Inom ett par månader beräknar man vara i gång med tillverkning av byggnadstegel av slagg. Vidare reses just nu takstolar till ett gjuteri: här skall man gjuta s. k. normalrördelar till avlopparör, wc-stolskrokar och dylikt. Avgaserna från eltackjärnsugnarna skall också användas. Med hjälp av koloxiden i dem vill man försöka ta bort malmsyret i sådan utsträckning att en syrefattig malmprodukt kan erhållas som direkt smältes ned i de elektriska stålugnarna. Man går förbi hela masugnsprocessen.

— Vi skall inte heller i oproportionerlig grad dra yrkeskunniga från de mellansvenska industrierna, säger direktör Åström. Vi klarar oss med 5,7 procent specialarbetare importerade söder ifrån.

I hyttan hörs det bredaste Tunamål: det är Kalle Forsström, som nu är en av överingenjör Sven Hjerdins betrodda män. Förr var han lika betrodd i Domnarfvets hytta. Där har vi alltså en man av de 5,7 procenten.

Gn

"Luspudeln" sprutar i Stockholms län

Från Dagens Nyheters korrespondent.

NORRTÄLJE, lördag.

Om allt går efter beräkningarna skall helikoptern, "Luspudeln" kallad, tas i bruk i sommar för besprutning av skadeinsekter och svampsjukdomar i Stockholms län. Det är länets hushållningssällskap och växtskyddsanstalten som står bakom projektet, och i dagarna har hushållningssällskapet ingått till regeringen med begäran om ett anslag på 7.000 kr. för ändamålet. Det är vetemyggan och potatisbladmögeln man ämnar bekämpa från luften, och besprutningarna väntas börja på Svartsjölandet.

KFUK:s riksförbund är sedan fredagen samlat till ombudsmöte i Västerås med c:a 125 ombud från skilda delar av landet. Programmet för mötet upptar utom stadgeenliga frågor en stilla dag kring ämnet "Kristus som frälsare" samt diskussion om hur det kristna budskapet skall bäras fram i populariserat skick. På söndagen företas en färd till Strömsholms slott. Förbundsstyrelsen sammanträder i anslutning till ombudsmötet.

© Tingstensamlingen
Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.